

Ksenija Fučkar Reichel
Jelka Gošnik
Natalija Špehar

SWOT ANALIZA STANJA I PERSPEKTIVE KOLEGIJA TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA NA VISOKIM UČILIŠTIMA

1. UVOD

U akademskoj godini 2005./2006. u Hrvatskoj je započeo novi sustav visokoobrazovnih studija, usklađen s takozvanim bolonjskim procesom nazvanim prema Bolonjskoj deklaraciji (1999.). jednim od ključnih dokumenata što su ga potpisali ministri vlada zemalja Europske unije s ciljem usklađivanja visokoučilišnih studija na europskoj razini. Tom procesu pristupila je i Republika Hrvatska

Prema načelima Bolonjske deklaracije izrađene su i zakonske pretpostavke za provedbu reforme studija. Tjelesna i zdravstvena kultura te sport spomenuti su u članku 69 (stavak 12) Statuta Sveučilišta koji govori o obvezatnosti nastave bez ECTS bodova. Na veleučilištima i visokom školama nisu doneseni pravni akti o nastavi tjelesne i zdravstvene kulture i sporta.

U budućnosti kad će biti uvedeni ECTS bodovi, kao osnovna “mjera” za određenje statusa kolegija potrebno će biti pristupiti reformi predmeta i temeljitom opisu kolegija Tjelesna i zdravstvena kultura. U tome, u velikoj mjeri može pomoći SWOT analiza.

2. SWOT ANALIZA

SWOT analiza je jedan od instrumenata u kreiranju strategije koja pomaže u ostvarenju željenog cilja. Pruža informacije postojećeg stanja na osnovi unutarnjih čimbenika snage i slabosti, a na osnovi vanjskih čimbenika ukazuje kako iskoristiti prilike i na vrijeme uočiti opasnosti, te napraviti strategiju za ostvarenje željenih ciljeva u budućnosti. Postavljene ciljeve treba usklađivati s globalnim okruženjem, a prema potrebi ih mijenjati i prilagođavati trenutnim mogućnostima. SWOT analiza je akronim sastavljen od nekoliko pokazatelja:

- S - *Strenghts* - prednosti (snage),
- W - *Weakness* - slabosti,
- O - *Opportunities* - mogućnosti (prilike),
- T - *Threats* - prijetnje (opasnosti).

SWOT analiza trebala bi pomoći u daljnjim aktivnostima vezanim uz ostvarenje ciljeva usmjerenih na kolegij Tjelesna i zdravstvena kultura na visokim učilištima. Osnovi ciljevi su:

1. dobivanje ECTS bodova,
2. obvezatnost predmeta Tjelesna i zdrav. kult. na tri godine preddiplomskog studija,
3. izborni kolegij s vanjskom izbornošću na diplomskom studiju.

Tablica 1. SWOT analiza kolegija Tjelesna i zdravstvena kultura na visokim učilištima

PREDNOSTI (Strengths)	SLABOSTI (Weakness)
<ul style="list-style-type: none"> ■ jasne i obećavajuće izjave vodećih ljudi u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa ■ zalaganje pojedinih vodećih ljudi u visokom školstvu ■ edukacija mladih ljudi o cjeloživotnom vježbanju ■ motivirani i stručni nastavnici ■ aktivni i motivirani studenti ■ Studentski zbor i sportske studentske udruge i savezi podržavaju sportsku aktivnost studenata ■ velika raznolikost ponuđenih sportskih programa ■ dobri sportski rezultati na nacionalnoj i međunacionalnoj razini ■ dobra informiranost 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nedostatna materijalna sredstva <ul style="list-style-type: none"> - skup najam dvoranskog prostora i bazena - veliki izdaci za troškove natjecanja ■ nedostatan broj nastavnika za predviđene promjene (uvođenje redovite nastave TZK na sve godine preddiplomskog studija) ■ veliki broj studenata u skupini ■ održavanje nastave izvan satnice ■ nerazumijevanje vodećih struktura na pojedinim visokim učilištima
MOGUĆNOSTI (Opportunities)	OPASNOSTI (Threats)
<ul style="list-style-type: none"> ■ uključivanje većeg broja studenata u sportsko-rekreacijske sadržaje <ul style="list-style-type: none"> - na redovitoj nastavi TZK - na izvannastavnim sportskim sadržajima - u sportska natjecanja ■ ponuda novih, atraktivnih sportskih sadržaja ■ poboljšanje materijalnih uvjeta ■ povezivanje sa studentima iz Europe i svijeta ■ uvođenje predavanja iz TZK s ciljem educiranja studenata o: <ul style="list-style-type: none"> - važnosti redovite tjelovježbe u svrhu očuvanja i poboljšanja zdravlja - sportu, sportskim pravilima, <i>fair playu</i>, navijačkoj kulturi, povijesti sporta - reproduktivnom zdravlju - prevenciji ovisnosti - mogućnostima za samostalno, cjeloživotno vježbanje 	<ul style="list-style-type: none"> ■ nedostatna financijska podrška ■ nedovoljno razumijevanje potrebe o redovitom tjelesnom vježbanju u društvu i vodećim strukturama ■ neprepoznavanje značaja predmeta Tjelesna i zdravstvena kultura <ul style="list-style-type: none"> - nema ECTS bodova ■ uklanjanje predmeta TZK iz popisa obveznih predmeta na nekim sveučilišnim i stručnim studijima

3. OSNOVNE NOVOSTI U STRUKTURI STUDIJA NA VISOKIM UČILIŠTIMA

Novi studijski programi zasnivaju se na trostupanjskoj koncepciji visokoškolskog obrazovanja: preddiplomski, diplomski i poslijediplomski studiji. Osnovna jedinica studijskih programa na svim navedenim razinama je kolegij (katkad se, prema tradicionalnoj terminologiji, naziva predmetom) čije je trajanje načelno ograničeno na jedan semestar. Specifična težina svakog kolegija, kao i ukupno opterećenje studenata tijekom tjedna, odnosno semestra, zasnivaju se na koncepciji ECTS bodova (ECTS - *European Credit Transfer System*), čija se osnovna vrijednost izvodi iz aproksimacije o vremenu potrebnom za svladavanje zahtjeva svakog pojedinog kolegija (1 bod = oko 30 radnih sati). Iz tog razloga, kolegiji donose različit broj ECTS bodova. Polazeći od tako shvaćene vrijednosti ECTS boda, zakonodavac je predvidio da opterećenje studenta po jednom semestru u osnovi ne može biti manje od 25 niti veće od 35 ECTS bodova.

Kolegiji se na studijima visokog učilišta načelno mogu podijeliti u više skupina. Ta složena tipologija izgleda ovako:

- 1) **obvezni kolegiji** - kolegiji koji su obvezni dio programa studija,
- 2) **izborni kolegiji** - kolegiji koji su obvezni dio programa studija, ali koje student izabire prema određenim pravilima,
 - a) **izborni kolegiji s unutaršnjom izbornošću** - izborni kolegiji koje matični odsjek ili drugi odsjeci u dogovoru s matičnim odsjekom nude i izvode za studente vlastitog studija
 - b) **Izborni kolegiji s vanjskom izbornošću** - izborni kolegiji koje nude drugi odsjeci ili kao kolegije s unutaršnjom izbornošću s vlastitog studija, ili kao kolegije iz tzv. ponude izbornih kolegija - do granica pedagoškog standarda, i to prema određenim pravilima (pravila su definirana u studijskim programima).

Za svaki kolegij treba biti napravljen program, tablični opis kolegija na preddiplomskom studiju i njegov duži opis - izvedbeni plan kolegija takozvani *syllabus*. Navedene su samo neke prilagodbe bolonjskom procesu, a preinake podrazumijevaju i sustav jasno razumljivih i usporedivih stupnjeva znanja, mobilnosti, EU suradnje i jamstvo kvalitete, te cjeloživotno obrazovanje. Tijekom samog studiranja studenti trebaju biti aktivni sudionici u interakciji s predmetnim nastavnikom.

4. VIZIJA PILOT OPISA KOLEGIJA TJELESNA I ZDRAVSTVENA KULTURA TEMELJEN NA NAČELIMA BOLONJSKE DEKLARACIJE

Tablica 2. Opis kolegija Tjelesna i zdravstvena kultura na visokim učilištima

Šifra	TZK-PS 001
Naslov kolegija	Tjelesna i zdravstvena kultura - izabrana poglavlja iz kineziologije i sporta. Mogućnosti: sociologija sporta, kineziterapija, OKT, fiziologija sporta, management u sportu i sl.
Stupanj, programska obveza	Preddiplomski studij, diplomski studij - izborni kolegij s vanjskom izbornošću.
Godina studija	1., 2., 3.
Semestar	1., 2., 3., 4., 5., 6.
ECTS bodovi	1 bod semestralno.
Oblik nastave	Predavanja - P i vježbe – V.
Broj sati semestralno	30
Odnos P i V	P 6, V 24
Broj studenata u skupini	25 – 30
Uvjeti upisa	Status studenata na visokim učilištima
Cilj kolegija	Usvajanje novih i usavršavanje već usvojenih motoričkih znanja i vještina u svrhu unapređenja zdravlja, zadovoljenja potrebe za kretanjem, osposobljavanje studenata za racionalno, sadržajno korištenje i provođenje slobodnog vremena, te usvajanje zdravog stila života.
Okvirni sadržaj kolegija	<p>Praktični dio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osnovni redoviti program: polistrukturalna, monostrukturalna, kompleksna gibanja, osnovne kineziološke transformacije I., II., - interesni izborni program (uz participaciju) - program sportskog turizma – aktivnosti u prirodi, izleti, - stjecanje informacija o pravilnosti izvođenja pojedinih vježbi, određivanju intenziteta i volumena opterećenja. <p>Teorijski dio:</p> <ul style="list-style-type: none"> - povijest sporta i razvoj tehnika u svijetu i Hrvatskoj, - usvajanje temeljnih znanja iz kineziologije, osnovna motorička znanja, - informacije o rezultatima istraživanja primjene i postignuća pojedinih programa, - važnost cjeloživotnog vježbanja u svrhu očuvanja i poboljšanja zdravlja i prevencije mišićnokoštanih profesionalnih oboljenja.
Opće i specifične kompetencije	- Klasifikacija kinezioloških aktivnosti pogodnih za razvoj pojedinih antropoloških karakteristika.

(nastavak tablice 2)

Osnovna i dopunska literatura	Popis se dobiva kod predmetnog nastavnika ovisno o izabranoj kineziološkoj aktivnosti.	
Predviđena studijska postignuća	Znanje i razumijevanje	Promicanje sportske kulture i prijenos temeljnih teorijskih i praktičnih kinezioloških i motoričkih znanja.
	Upotreba	Upotreba postignutih informacija za kompenzaciju intelektualnim i psihičkim opterećenjima u vrijeme studija i kasnije tijekom svakodnevnog života.
	Refleksija	Upotreba postignutih znanja za očuvanje primjerene tjelesne kondicije u svim životnim razdobljima.
	Prijenos vještina	PPT prezentacije, uporaba audiovizualnog materijala (video, DVD), Internet.
Pravo na potpis	Obavljene obveze na kolegiju tijekom nastave.	
Metoda ocjenjivanja i način polaganja ispita	Ocjena na ispitu formira se na osnovi pismenog seminarskog rada - teorijski dio i praktičnog ispita izabrane kineziološke aktivnosti.	
Elementi vrednovanja	Samoevaluacija i studentska anketa	
Nositelj kolegija Izvođači	Znanstveno nastavno zvanje, nastavno zvanje	
Posebnosti	Predmet je namjenjen svim studentima/cama visokih učilišta. Uključuje teorijske sadržaje u obliku predavanja i praktične sadržaje u obliku vježbi.	

5. ZAKLJUČAK

Današnja turbulentna vremena uvjetuju nove prilike i izazove, a uz pomoć SWOT analize moguće je pravodobno uočiti sadašnje i buduće promjene u području obrazovanja. Stanje i perspektive kolegija Tjelesna i zdravstvena kultura treba prilagoditi promjenama u okruženju, a ostvarenje vizije, ciljeva i strategije moguće je samo na osnovi vanjskog i unutarnjeg sklada. Prepoznavanja prilika i opasnosti u okruženju i saznanja o njihovom utjecaju omogućuje oblikovanje strategije budućeg uspjeha.

Uz tu metodu treba uzeti u obzir i sva istraživanja provedena s aspekta studenata/ica, financijskih, prostornih i kadrovskih uvjeta rada, dosadašnjeg curriculuma isključivo praktičnog djela nastave i sporta na visokim učilištima. Svakako treba analizirati i rezultate antropoloških istraživanja i zdravstveno stanje studentske populacije.

Kolegij Tjelesna i zdravstvena kultura na visokim učilištima na taj bi način spojio praktični dio kineziološke aktivnosti s teorijskim dijelom, te interdisciplinarnim

znanostima u horizontalnoj i vertikalnoj ravnini imajući na umu fleksibilnost, trend, motivaciju i prilagođenost korisnicima.

Kvaliteta kolegija treba biti temelj povjerenja, relevantnosti, pokretljivosti, i kompatibilnosti europskog prostora visokog obrazovanja.

6. LITERATURA

1. Gošnik, J., Fučkar Reichel, K., & Špehar, N. (2007.) Usklađenost programa Tjelesne i zdravstvene kulture i sporta na Filozofskom fakultetu u Zagrebu s bolonjskom deklaracijom, U: F. Gracin & B. Klobučar (ur.) *Zbornik radova VII. konferencije o športu Radne zajednice Alpe-Jadran, Opatija, 2007.*, 329 – 339, Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Uprava za šport, ISBN 978-953-6569-36-6
2. Gošnik, J., Špehar, N., & Fučkar Reichel, K., (2007.) Smjernice razvoja Tjelesne i zdravstvene kulture i sporta u visokom obrazovanju u primjeni bolonjskog procesa te ulaska u europski prostor, U: F. Gracin & B. Klobučar (ur.) *Zbornik radova VII. konferencije o športu Radne zajednice Alpe-Jadran, Opatija, 2007.*, 341 - 347, Zagreb: Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske, Uprava za šport, ISBN 978-953-6569-36-6
3. Bahtijarević-Šiber, F. (1999.) *Management ljudskih potencijala*, Zagreb: Golden marketing